

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tost/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 9517100141
Dátum vydania rozhodnutia: 15. januára 2018
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9517100141.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Dany Wänkeovej, na neverejnom zasadnutí konanom 15. januára 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvineného K. K. a spol., pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov sčasti dokonaný a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 270 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 4 písm. b) s poukazom na § 138 písm. i) Tr. zák., o sťažnostiach obvinených K. K. a U. W. proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, z 20. decembra 2017, sp. zn. 2 Tp 23/2017, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosti obvinených K. K. a U. W. sa z a m i e t a j ú .

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica, rozhodol tak, že podľa § 79 ods. 3 Tr. por. žiadosti obvinených K. K. a U. W. o prepustenie z väzby na slobodu zamietol, podľa § 79 ods. 2 Tr. por. zmenil dôvody väzby tak, že oboch obvinených ponechal vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. por. (výrok I.), a zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. c), ods. 2 Tr. por. väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil (výrok II.). Proti tomuto uzneseniu (v oboch jeho výrokoch) podali obvinení K. K. a U. W. do zápisnice o výsluchu obvineného zo dňa 20. decembra 2017 včas sťažnosti. Obvinený U. W. v jej písomnom odôvodnení podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Jozefa Dopiráka namietol zmenu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., ktorá podľa neho nie je možná a ani dôvodná. Vyslovil názor, že povinnosť sudcu pre prípravné konanie sa podľa § 79 ods. 2 Tr. por. obmedzuje len na skúmanie existencie už daných väzobných dôvodov. Rozširovať väzobné stíhanie o nový dôvod s poukazom na okolnosti, ktoré boli, resp. mali byť známe už oveľa skôr, nie je možné, a ich skoršie neuplatnenie nemôže byť na ťarchu obvineného. Nemožno totiž pripustiť taký stav, kedy obvinený stratí akúkoľvek právnu istotu. Odo dňa jeho vzatia do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) Tr. por. nenastala žiadna nová skutočnosť či okolnosť, ktorá by zakladala opodstatnenosť nového väzobného dôvodu. Zdôraznil, že plynutím väzby sa zoslabuje dôvodnosť existencie útekovvej väzby. Navyše hrozba vysokého trestu, ktorou sudca pre prípravné konanie zdôvodnil existenciu útekovvej väzby, nie je z hľadiska judikatúry medzinárodných orgánov ochrany práva sama osebe postačujúca a je akceptovateľná len za splnenia ďalších podmienok, pričom nebolo preukázané, že by sa obvinený

správal spôsobom, ktorý táto väzba predpokladá. Pokiaľ ide o dôvody preventívnej väzby, argumentácia prokurátora, ktorú si osvojil aj sudca pre prípravné konanie, neobstojí. V registri trestov obvineného sú totiž tri záznamy, pričom posledný z nich je spred viac ako 21 rokov. Ide o záznamy z obdobia jeho mladosti, pričom jeden zo skutkov bol nedbanlivostný. Nehrozí teda obava, že by zrazu po 21 rokoch riadneho života pokračoval v trestnej činnosti. Rovnako nie je odôvodnené tvrdenie, že trestnú činnosť mal páchať po dlhšiu dobu a že môže participovať na disponovaní falošnými bankovkami, keďže toto nie je podložené žiadnymi relevantnými dôkazmi. Úradné záznamy ani iné výsledky operatívno-pátracej činnosti nie je možné považovať za relevantný dôkaz. Orgány činné v trestnom konaní mali dostatok času na to, aby tieto informácie procesne zlegalizovali a dali obvinenému možnosť na ne procesne reagovať. Dlhodobé akceptovanie tohto stavu javí známky zneužívania uvedených inštitútov a zvyšuje pochybnosti o hodnovernosti údajne získaných informácií. Obvinený má za to, že v pozícii šoféra by pokračovanie v ďalšej trestnej činnosti bolo pre neho len ťažko realizovateľné. Dôvody väzby preto neexistujú a neexistuje podľa neho ani reálny predpoklad ďalších relevantných úkonov, ktoré by mohli situáciu zmeniť v jeho neprospech. V závere obvinený spochybnil aj právnu kvalifikáciu skutku, naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu, a existenciu materiálnych podmienok väzby, pričom odkázal na svoju argumentáciu v žiadosti o prepustenie z väzby, a v ďalšom sa v plnom rozsahu stotožnil s konštatovaním sudcu pre prípravné konanie o neexistencii dôvodov kolúznei väzby. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd jeho sťažnosti vyhovel a prepustil ho na slobodu. Podaním doručeným najvyššiemu súdu 9. januára 2018 obvinený prostredníctvom svojho obhajcu doplnil odôvodnenie sťažnosti o skutočnosť, že tento jeho opravný prostriedok nebol predložený najvyššiemu súdu bezodkladne, ale až 16 dní po rozhodnutí o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby. Podľa obvineného pritom nie je vylúčená alternatíva, že pri bezodkladnom predložení veci by najvyšší súd jeho sťažnosti vyhovel, prepustil ho na slobodu a o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby by nebolo potrebné rozhodovať. Prvostupňový súd svojim nesprávnym postupom odňal obvinenému právo na bezodkladné rozhodnutie vo veci a umelo tým predĺžil rozhodovanie o sťažnosti. Spis bol predložený viac ako mesiac po podaní žiadosti o prepustenie z väzby, čím aj s ohľadom na rozsah a zložitosť prerokúvanej veci došlo k porušeniu jeho práva na osobnú slobodu v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (II. ÚS 177/2016, III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05 a iné), a zároveň k porušeniu práva na zákonného sudcu, keďže v roku 2018 senát najvyššieho súdu zasadá v inom zložení. Vzhľadom na uvedené opätovne navrhol, aby najvyšší súd jeho sťažnosti vyhovel a prepustil ho na slobodu. Obvinený K. K. v písomnom odôvodnení sťažnosti podanom prostredníctvom obhajcu JUDr. Alexandra Farkašovského namietol rozšírenie väzobných dôvodov o útekovú väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., ktorá podľa neho nie je možná a ani dôvodná. Vyslovil názor, že povinnosť sudcu pre prípravné konanie sa podľa § 79 ods. 2 Tr. por. obmedzuje len na skúmanie existencie už daných väzobných dôvodov. Rozširovať väzobné stíhanie o nový dôvod s poukazom na okolnosti, ktoré boli, resp. mali byť známe už oveľa skôr, nie je možné, a ich skoršie neuplatnenie nemôže byť na ťarchu obvineného. Nemožno totiž pripustiť taký stav, kedy obvinený stratí akúkoľvek právnu istotu. Odo dňa jeho vzatia do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) Tr. por. nenastala žiadna nová skutočnosť či okolnosť, ktorá by zakladala opodstatnenosť nového väzobného dôvodu. Zdôraznil, že plynutím väzby sa zoslabuje dôvodnosť existencie útekovvej väzby. Navyše hrozba vysokého trestu, ktorou sudca pre prípravné konanie zdôvodnil existenciu útekovvej väzby, nie je z hľadiska judikatúry medzinárodných orgánov ochrany práva sama osebe postačujúca a je akceptovateľná len za splnenia ďalších podmienok, pričom nebolo preukázané, že by sa obvinený správal spôsobom, ktorý táto väzba predpokladá. Pokiaľ ide o dôvody preventívnej väzby, argumentácia prokurátora, ktorú si osvojil aj sudca pre prípravné konanie, neobstojí. V registri trestov obvineného je totiž len jeden záznam za skutok spáchaný v roku 1997, teda pred 20 rokmi. Z tohto dôvodu nie je možné na jeho osobu nazerať ako na osobu pravidelne páchajúcu trestnú činnosť, znalú kriminálneho prostredia, u ktorej by hrozila obava, že by zrazu po 20 rokoch riadneho života pokračoval v trestnej činnosti. Rovnako nie je odôvodnené tvrdenie, že môže participovať na disponovaní falošnými bankovkami, keďže toto nie je podložené žiadnymi relevantnými dôkazmi. Úradné záznamy ani iné výsledky operatívno-pátracej činnosti nie je možné považovať za relevantný dôkaz. Orgány činné v trestnom konaní mali dostatok času na to, aby tieto informácie procesne zlegalizovali a dali obvinenému možnosť na ne procesne reagovať. Dlhodobé akceptovanie tohto stavu javí známky zneužívania uvedených inštitútov a zvyšuje pochybnosti o hodnovernosti údajne

získaných informácií. Dôvody väzby po jeho priznaní sa k činu neexistujú a neexistuje podľa neho ani reálny predpoklad ďalších relevantných úkonov, ktoré by mohli dôkaznú situáciu zmeniť. Poukázal na to, že väzobné dôvody musia pretrvať počas celého obdobia, v ktorom trestné stíhanie prebieha väzobne, s tým, že táto zásada bola zmenou dôvodov väzby porušená. V závere obvinený spochybnil naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu, a existenciu materiálnych podmienok väzby, pričom odkázal na svoju argumentáciu v žiadosti o prepustenie z väzby. Taktiež sa stotožnil s konštatovaním sudcu pre prípravné konanie o neexistencii dôvodov kolúzne väzby. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd jeho sťažnosti vyhovel a prepustil ho na slobodu. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR sa k podaným sťažnostiam nevyjadril. Najvyšší súd ako súd nadriadený [§ 72 ods. 2 (veta štvrtá) Tr. por.] po zistení, že sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu sú prípustné [§ 83 ods. 1 (veta prvá) Tr. por.], boli podané oprávnenými osobami (§ 186 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote a na zákonom určenom mieste (§ 187 ods. 1 Tr. por.), postupom podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého rozhodnutia a konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že sťažnosti nie sú dôvodné. Podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest, b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil. Uznesením vyšetrovateľa Policajného zboru bolo dňa 29. júna 2017 podľa § 206 ods. 1 Tr. por. vznesené obvinenie K. K., U. W. a C. C. pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov sčasti dokonaný a sčasti v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 270 ods. 1, ods. 3 písm. a), ods. 4 písm. b) s poukazom na § 138 písm. i) Tr. zák. na skutkovom základe v ňom uvedenom. Obvinení K. K. a U. W. boli vzatí do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, z 1. júla 2017, sp. zn. 2 Tp 23/2017, v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 12. júla 2017, sp. zn. 2 Tost 22/2017, a to z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) Tr. por. Väzba u oboch obvinených začala plynúť dňom 28. júna 2017 od 13:40 hod. Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o žiadosti obvinených o prepustenie z väzby dospel k záveru, že dôvodnosť podozrenia vo vzťahu k obvineným aj naďalej pretrváva, je opretá o dôkazné prostriedky doteraz zhromaždené a obvinení zatiaľ dôvodnosť podozrenia nijako nevyvrátili. Pokiaľ ide o väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. a), písm. c) Tr. por., tieto podrobne zdôvodnil s poukazom na doteraz zabezpečený dôkazný materiál. Sťažnostný súd závery súdu prvého stupňa považuje za zákonné a správne a v plnom rozsahu sa s nimi stotožňuje, rovnako ako s dôvodmi prezentovanými v napadnutom rozhodnutí, ktoré už nebude opakovať. Pre doplnenie však uvádza nasledovné: Pokiaľ ide o existenciu dôvodu preventívnej väzby (§ 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por.) najvyšší súd konštatuje, že tento (pri súčasnej existencii formálnych a materiálnych podmienok väzby čo do dôvodnosti trestného stíhania, ktoré boli vo veci riadne ustálené už predchádzajúcimi rozhodnutiami o väzbe v prejednávanej veci) naďalej trvá. Z obsahu získaných dôkazov (najmä z prepisov obrazovo - zvukových záznamov) vyplýva podozrenie, že zabezpečovanie distribúcie falšovaných bankoviek v prejednávanej trestnej veci nebolo prvým prípadom takejto nezákonnej činnosti obvinených, práve naopak, skúsenosti s takouto činnosťou boli prezentované aj v komunikácii s agentom. Takisto treba podotknúť, že k predaju falšovaných bankoviek agentovi došlo trikrát a bol dohodnutý ďalší predaj, teda ani v rámci posudzovanej trestnej činnosti nešlo o jednorazovú záležitosť. Najvyšší súd si osvojil aj argument sformovaný úvahou, že obaja obvinení boli zadržaní ihneď, preto nemali možnosť odovzdať získané finančné prostriedky osobe, ktorá im falšované bankovky poskytovala, teda na ich strane vznikol kvázi dlh odôvodňujúci obavu, že v obdobnej alebo rovnakej činnosti budú s ohľadom naň, ale i za účelom ďalšieho zabezpečovania príjmov, pokračovať. Dôvodnosť obavy zvyšuje aj fakt, že obaja obvinení v minulosti spoločne podnikali v oblasti kamiónovej dopravy, pred vzatím do väzby realizovali ďalšie spoločné aktivity a majú teda spoločné kontakty. Pri rozpornosti jednotlivých výpovedí obvineného K. a s ohľadom na obsah prepisov nie je vylúčený ani ďalší záver o tom, že

zdroj poskytujúci falšované bankovky, prípadne iný takýto kontakt pozná aj obvinený W., ktorý by túto skutočnosť mohol využiť. K väzobnému dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., ktorý v napadnutom rozhodnutí súd prvého stupňa ustálil, s jeho existenciou sa sťažnostný súd rovnako stotožňuje, ako i s odôvodnením jeho existencie. Ako už bolo uvedené, obaja obvinení mali v minulosti a taktiež pred ich vzatím do väzby spoločné aktivity, a teda je vysoko pravdepodobné, že aj kontakty, ktoré pri tejto činnosti získali v zahraničí, sú aspoň sčasti spoločné. Zo zadovážených dôkazov sa javí ako nepochybné, že informácie o zdroji falšovaných bankoviek mal aj obvinený W.. V prejednávanej veci ide o špecifickú trestnú činnosť, pri ktorej z obsahu spisového materiálu vyplýva, že je viazaná na neustálené zdroje mimo Slovenskej republiky, preto dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu obaja obvinení využijú svoje kontakty, aby sa tak vyhli vysokému trestu, ktorý im hrozí, je skutočne namieste. V súvislosti s námietkou, že existencia dôvodov útekovej väzby bola ustálená až v neskoršom štádiu konania, najvyšší súd poukazuje na ustanovenie § 79 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého sudca pre prípravné konanie je povinný skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo sa zmenili, pričom v prejednávanej veci sa prvýkrát o väzbe (kedy boli ustálené len väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Tr. por.) rozhodovalo v čase, keď dôkazný materiál nebol zadokumentovaný v celom rozsahu (výsluch obvineného W. bol opakovaný naposledy v októbri 2017). Bolo preto povinnosťou sudcu pre prípravné konanie v čase ďalšieho rozhodovania o väzbe (s odstupom pol roka) zohľadniť zmenu, resp. rozsah dôkaznej situácie, a zaoberať sa aj prípadnou zmenou väzobných dôvodov, ku ktorej napokon došlo. Táto námietka preto nie je dôvodná. V reakcii na ďalšie námietky obvinených najvyšší súd zdôrazňuje, že pri rozhodovaní o väzbe nemožno posudzovať otázky viny a trestu. V štádiu rozhodovania o väzbe je súd povinný prihliadať predovšetkým na dôvodnosť obavy z konania väzobne stíhanej osoby, pričom nie je oprávnený vo veci vyslovovať hodnotiace závery vo vzťahu k meritórnym otázkam vrátane konečného hodnotenia dôkazov. Prezentované skutočnosti, ktoré vyplývajú z obsahu spisového materiálu, bez ohľadu na ich konečnú relevanciu pri ustálení otázky viny, najvyšší súd považoval za spôsobilé byť podkladom pre záver, že na nich je v rovine rozumnej (nie absolútnej) istoty založená dôvodnosť väzby, teda existencia obavy, že obvinení v prípade ich prepustenia na slobodu ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu, a že v trestnej činnosti rovnakého či obdobného charakteru budú pokračovať. K námietke obvineného W. týkajúcej sa liknavosti pri predkladaní opravných prostriedkov sťažnostnému súdu je nutné poznamenať, že táto sama osebe nie je dôvodom na prepustenie obvineného z väzby, hoci by aj bola skonštatovaná. V tomto prípade ju však konštatovať ani nemožno. Z obsahu spisového materiálu totiž vyplýva, že úkony od podania žiadosti o prepustenie z väzby príslušnej prokuratúre cez predloženie spisového materiálu súdu prvého stupňa, vytýčenie termínu výsluchu vrátane eskorty obvinených, predvolaní a upovedomení, rozhodovanie prvostupňového súdu o žiadostiach, následne podaný návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby, úkony spojené s vytýčením termínu výsluchu, eskortou obvinených, predvolaniami a upovedomeniami, samotné rozhodovanie o návrhu prokurátora, v podstate prebiehali priebežne s minimálnym časovým odstupom, resp. s časovým odstupom zodpovedajúcim obsahu vykonávaného úkonu. Nemožno preto hovoriť o umelom predlžovaní procesu rozhodovania o sťažnostiach ani zo strany prvostupňového súdu, ani prokurátora. Táto námietka je preto irelevantná. Rovnako otázka čísla senátu najvyššieho súdu prejednávajúceho podané opravné prostriedky, či jeho konkrétne zloženie, keď boli určené v súlade so zákonom a s rozvrhom práce, nemôže byť porušením práv obvineného na zákonného sudcu, príčinou porušenia iných práv obvinených, ani dôvodom na prepustenie z výkonu väzby. Pokiaľ ide o výrok II. napadnutého rozhodnutia, sťažnostný súd sa aj v tejto otázke stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že vo vzťahu k obvineným nie sú splnené zákonné podmienky na nahradenie väzby iným, miernejším prostriedkom, ktorý by neznamenal tak výrazný zásah do ich práva na osobnú slobodu. Obvinení sú trestne stíhaní za obzvlášť závažný zločin, pri ktorom je možné tieto náhradné inštitúty väzby prijať len vtedy, keď to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu (§ 80 ods. 2, § 81 ods. 1 Tr. por.), čo v tomto prípade nebolo splnené v žiadnom ohľade. Na podklade uvedených dôvodov sťažnostný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.